
Sanskrita Varsham

संस्कृतवर्षम्

Document Information



Text title : Sanskrita Varsham

File name : saMskRRitavarSham.itx

Category : misc, sanskritgeet

Location : doc_z_misc_general

Author : Ravindra Kumar Panda

Transliterated by : Manoj Kumar Barman

Proofread by : Manoj Kumar Barman

Description/comments : in Kavya Kairavam by Ravindra Kumar Panda

Latest update : February 13, 2025

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

February 13, 2025

sanskritdocuments.org

संस्कृतवर्षम्



वर्षं सुडर्षं प्रदद्यात् लोकान्
सौभाग्यलक्ष्मीश्च विभातु विश्वे ।
ज्ञानप्रदीपाग्न्यवलयन् सडर्षं
मोक्षान्यकारं हरतु प्रगाढम् ॥ १ ॥

सा विश्ववन्द्या सुरभारती नो
निराश्रया तिष्ठति भूतलेऽथ ।
सा भारती भारतभूमिभागे
विभातु भासा नवभास्कराणाम् ॥ २ ॥

सा ज्ञानगङ्गा नवगौरवत्वं
सम्प्राप्य वर्षे य नवैः प्रवाहैः ।
पुनश्च भूमिं परिभार्जयन्ती
देशस्य लोकान् प्रदद्यात् मोदम् ॥ ३ ॥

वर्षे य सारस्वतशुद्धविद्या
विद्यालयेष्वेव लसन्तु नित्यम् ।
या वैदिकी वेदमयी विशाला
सा भारती भारते भातु नित्यम् ॥ ४ ॥

विश्वस्य विज्ञा विलसन्तु नित्यं
प्रज्ञा य विज्ञानमयी विभातु ।
अज्ञाः समस्ताः परिहाय तेषां
कुडर्मवृत्तिं सुप्तिनो भवन्तु ॥ ५ ॥

या संस्कृतश्रीः सकलं ददाति
या माननीया जननीति गीतिः ।
या भारतस्यैव ललामभूता
तस्याः सुवर्षे भवतु प्रकाशम् ॥ ६ ॥

યસ્યા વિનાશે વયમેવ નષ્ટા
હાનૌ ચ યસ્યા વયમેવ હીનાઃ ।
યાં પૂજયન્તિ પ્રચુરેણ પ્રેમણા
વૈદેશિકાઃ સા નવરૂપમેતુ ॥ ૭ ॥

યા ખણ્ડિતાનાં મુખમણ્ડનશ્રી
ર્યા ખણ્ડિતાનાં ભયદુઃખહેતુઃ ।
યાં મૃતભાષેતિ વદન્તિ ભણ્ડા
સ્તે દણ્ડનીયાઃ પ્રબલાઃ પ્રચણ્ડાઃ ॥ ૮ ॥

યા સંસ્કૃતિઃ સંસ્કૃતમાધ્યમેન
પ્રચારયન્તી હિતમૈત્રીભાવાન્ ।
દણ્ડાયમાના નવતાં નિધાય
તસ્યા હિ મૂલં કિલ સંસ્કૃતં નઃ ॥ ૯ ॥

યત્સંસ્કૃતં ભારતજીવપિણ્ડં
યત્સંસ્કૃતં ભારતભાગ્યભૂમિઃ ।
યત્સંસ્કૃતં ભારતભૂમિગર્વં
તદ્ ગૌરવં ભારતભાસ્કરાણામ્ ॥ ૧૦ ॥

સા દેવભાષા જનની વરેણ્યા
વર્ષે ચ વિશ્વે લસતુ સમોદમ્ ।
અસ્માકિનાં સંસ્કૃતસેવકાનાં
સુકામનાબીજમિહૈવ માત્રમ્ ॥ ૧૧ ॥

વયં ન શાન્તા યદિ સંસ્કૃતશ્રી
ભવેન્ન પૂજ્યા પ્રતિગોહમધ્યે ।
યાવન્ન દૈવી નવભારતી સા
સમગ્રવિશ્વે ન વિલાસશીલા ॥ ૧૨ ॥

યે ભારતીયા નવભારતસ્ય
સૌભાગ્યચક્ષુઃ સદૈવ લગ્નાઃ ।
સમુન્નતિં યે નવભારતસ્ય
સક્રુમયન્તે સતતં સ્વચિત્તે ॥ ૧૩ ॥

જનન્તિ યે ભારતભાગ્યરેખાં

દ્રષ્ટું સમર્થા નવદૂષણાનિ ।
તે ચિન્તયન્તિ પ્રમુખા વિધિજ્ઞાઃ
સુસંસ્કૃતાસ્તે નવમુક્તધારામ્ ॥ ૧૪ ॥

યે ભારતીયાઃ સતતં હિતાર્થ
દેશસ્ય વિશ્વસ્ય ચ ચિન્તયન્તિ ।
વિજ્ઞાનિનસ્તે કથયન્તિ નિત્યં
અસંસ્કૃતં નશ્યતુ ભારતેડધ ॥ ૧૫ ॥

કાલે કરાલે કરણં વિશેષં
યેનૈવ સાધ્યાનિ હ મડ્ગલાનિ ।
સર્વાણિ સૌભાગ્યકરાણિ તાનિ
લભ્યાનિ યેનૈવ સુખેન નિત્યમ્ ॥ ૧૬ ॥

ન સંસ્કૃતં કેવલમેવ ભાષા
ન કર્મકાણ્ડાય નિમિત્તમાત્રમ્ ।
ન જ્યોતિષીણાં ધનસાધનાય
આવશ્યકીયં ભુવિ દેવભાષા ॥ ૧૭ ॥

ન સંસ્કૃતં કાતરભીરુભાષા
નેયં સુલભ્યા સરલેડપિ માર્ગે ।
કાઠિન્યમેવ પ્રમુખં હિ તસ્યા
ન દૂષણં ભૂષણમેવ નિત્યમ્ ॥ ૧૮ ॥

ન બ્રાહ્મણાનાં ન ચ શાસકાનામ્ ।
ન પણ્ડિતાનાં ન ચ યાજ્ઞિકાનામ્ ।
ઇયં સુભાષા કિલ લોકભાષા
લોકે ચ લભ્યા શુભમડ્ગલાય ॥ ૧૯ ॥

યા ભારતી ભારતદેશમધ્યે
ન સીમિતા સુન્દરશુભ્રદેહા ।
વિશ્વસ્ય શ્રેષ્ઠાઃ પુરુષા મહાન્તો
યાં લોકભાષાં પરિમણ્ડયન્તિ ॥ ૨૦ ॥

સમ્માનયન્તિ પ્રમુખાઃ સુવિજ્ઞા
યત્ સંસ્કૃતં સાદરમેવ વિશ્વે ।
પરીક્ષ્ય સર્વા સુગુણાવલીં તે

न दोषवेशं परिदर्शयन्ति ॥ २१ ॥

या संस्कृतेः सुन्दरस्निग्धसिन्धु
र्या संस्कृतिं धारयते स्वयित्ते ।
अनादिकावात् कठिनैः प्रयत्नैः
संस्कृतिगङ्गा वलतील लोके ॥ २२ ॥

या सुन्दरी सुन्दरशब्दबन्धै
विमोहिनी या नवभावनाभिः ।
यः शब्दसिन्धुः विरलश्च विश्वे
माधुर्यमूर्तिरिव या विभाति ॥ २३ ॥

वेदस्य विधां परिवर्णयन्ती
वेदाङ्गतत्त्वं परिपोषयन्ती ।
पौराणिक या परिभाषयन्ती
सा राजते विज्ञाविद्यारराज्ये ॥ २४ ॥

वर्षेऽत्र वर्षं पृथिवीं पुनातु
कार्यकमास्ते सकले यलन्तु ।
भवन्तु मान्या विबुधा वरेण्याः
सुसंस्कृसारविकासयित्ताः ॥ २५ ॥

संस्था विशिष्टा विविधैः प्रयत्नैः
र्याः संस्कृतं सेवितुमेव मग्नाः ।
कुर्वन्ति कार्याणि यथोचितानि
तास्ताः समस्ता विकसन्तु नित्यम् ॥ २६ ॥

पठन्ति नित्यं सततं जना ये
सम्पाठयन्ते ससुखं सदा य ।
वदन्ति ये संस्कृतमेव विश्वे
सदैव सर्वे सुप्तिनो भवन्तु ॥ २७ ॥

प्रचारकार्ये युवकाः प्रवीणा
विद्याविलासे सततं निमग्नाः ।
ये भग्नयित्ता न कदा भवन्ति
वित्तैर्विहीनाः सुप्तिनो भवन्तु ॥ २८ ॥

યે તાન્નિકાઃ સંસ્કૃતમન્ત્રવિદ્યાં
સમ્બોધયન્તિ પ્રથયન્તિ યાદ્ય ।
આધ્યાત્મવિદ્યાં કથયન્તિ લોકા
જયન્તુ તે સંસ્કૃતવીરપુત્રાઃ ॥ ૨૯ ॥

યે ભાવુકાઃ સંસ્કૃતભાવનાયાં
સાહિત્યસેવાપ્રતયોગનિષ્ઠાઃ ।
સૃજન્તિ સાહિત્યસુધાસમુદ્રં
નિર્માન્તિ કાવ્યાનિ ચ નૂતનાનિ ॥ ૩૦ ॥

ગર્જન્તિ તર્જન્તિ કદા ન ભૂમૌ
યથા મેઘા નો જલદાનદક્ષાઃ ।
તે વીરપુત્રા નવભાસ્કરાશ્ચ
સૃજન્તુ સાહિત્યનિર્ધિં સમોદમ્ ॥ ૩૧ ॥

ગવેષકા યે પરિશોધયન્તિ
વિજ્ઞાનરત્નાનિ વિચારમાર્ગે ।
જીર્ણાસુ શીર્ણાસુ ચ માતૃકાસુ
સારસ્વતાસ્તે સુખિનો ભવન્તુ ॥ ૩૨ ॥

સમ્પાદકાઃ સંસ્કૃતપત્રિકાણાં
કુર્વન્તિ યે સંસ્કૃતરક્ષણાય ।
કષ્ટેન યત્નં સુખિનો ભવન્તુ
તે સાધકાઃ સંસ્કૃતશિષ્ટપુત્રાઃ ॥ ૩૩ ॥

પ્રશાસકાઃ સંસ્કૃતદત્તચિત્તાઃ
સમ્પ્રેરયન્તીહ જનાન્ સદા યે ।
તે વીરપુત્રાઃ સુખિનો ભવન્તુ
વર્ષે સહર્ષં વિલસન્તુ લોકે ॥ ૩૪ ॥

વર્ષઞ્ચ સંસ્કૃતમયં હિ જાતં
હર્ષઞ્ચ સંસ્કૃતમયં ચ ભૂતમ્ ।
તથાપિ ચિત્તં ન હિ શાન્તમત્ર
ન સંસ્કૃતા કિન્તુ તથાપિ ભૂમિઃ ॥ ૩૫ ॥

ઇતિ રવીન્દ્રકુમારપાણ્ડાકવિના વિરચિતં “સંસ્કૃતવર્ષમ્” કાવ્યં સમાપ્તમ્ ।

“संस्कृताऽमृत”, पत्रिकायां प्रकाशितम् ।

Encoded and proofread by Manoj Kumar Barman

Sanskrita Varsham

pdf was typeset on February 13, 2025

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

